

ס' קפז

סעיף א'

מתי נקראת רואה מחמת תשמיש?

משנה – "נמצא על שלו טמאים וחייבים בקרבן (כי נחשב כבועל נדה), נמצא על שלה לאחר בעילה טמאים וחייבים בקרבן. נמצא על שלה לאחר זמן טמאים מספק ופטורים מן הקרבן. איזהו אחר זמן? כדי שתדע מן המטה ותדיח פניה (שלמטה) ואח"כ מטמאה מעת לעת ואינה מטמאה את בועלה (כי אולי הדם בא לאחר התשמיש). רבי עקיבא אומר: מטמאה את בועלה". (נדה יד.)

גמרא – "ורמינהי: איזהו אחר זמן? פרש רבי אלעזר ברבי צדוק: כדי שתושיט ידה תחת הכר או הכסת ותטול עד ותבדוק בו (זמן הרבה יותר קצר מכדי שתדע)?"

אמר רב חסדא: מאי אחר – אחר דאחר (כדי שתדע הוא אחר הזמן של הושטת היד שהוא אחר הבעילה)... הכי קאמר: איזהו אחר זמן? כדי שתושיט ידה לתחת הכר או לתחת הכסת ותטול עד ותבדוק בו, וכדי שתדע מן המטה ותדיח את פניה מחלוקת ר"ע וחכמים... וזהו אח"כ שנחלקו בו ר"ע וחכמים. רב אשי אמר: אידי ואידי חד שיעורא הוא: עד בידה, כדי שתדע מן המטה ותדיח את פניה. אין עד בידה, כדי שתושיט ידה לתחת הכר או לתחת הכסת ותטול עד ותבדוק. מיתיבי:.... קשיא (לרב אשי)". (נדה יד: -טו.)

המב"ס, השב"א – אם עבר ובא עליה סמוך לוסת כי הוא חשב שלא תראה דם מחמת תשמיש וראתה דם, חייבים בקרבן שניהם. לכן, אם נמצא דם על עד שלו שניהם טמאים וחייבים קרבן, ואם על שלה באופן שקנחה מיד לאחר שפרש ולא שהתה שניהם טמאים, **אבל אם שהתה עד כדי שתושיט ידה לתחת הכר או הכסת ותטול עד ותבדוק**, טמאים מספק ופטורים מן הקרבן. ואם שהתה עד כדי שתדע מן המטה ואח"כ קנחה עצמה, ודאי זה לא דם מחמת תשמיש וטהור.

סמ"ק, ספר התרומה, מרדכי, טור – הרואה דם מחמת תשמיש זה כאשר רואה מיד לאחר התשמיש או **לאחר זמן כדי שתדע מן המטה ותבדוק**, כך שבאופן זה יש חיוב אשם תלוי (אם הגיע אחר התשמיש) וכ"ש אם נמצא על העד שלו כשפרש ממנה, אבל אם ראתה לאחר זמן, אינה אסורה בכך אפילו פעמים רבות ומותרת לו לאחר ז' נקיים.

הבית יוסף הקשה על שיטתם, הרי בהמשך הגמרא למדנו מדברי רב חסדא, שהזמן הוא עד כדי שתושיט את ידה תחת הכר או הכסת שהוא זמן קצר הרבה יותר, ואע"פ שהמשנה נקטה זמן ארוך יותר, זה מלמד שר"ע חולק אף בזה ואוסר אף בזמן ארוך זה, אבל לחכמים אסור אף בזמן קצר יותר? ואין לומר שהראשונים סוברים כתרוצו של רב אשי, שהרי הגמרא נשארה עליו בקושיה, ולכן הלכה כרב חסדא!

הבית יוסף ניסה לתרץ, שהזמן הארוך יותר שכתוב במשנה פוטר מקרבן חטאת כי זו ספק נדה, אבל עדין חייבים אשם תלוי, וסוברים הראשונים שגם כשחייב אשם תלוי אינו ראוי לקיימה כל שראתה כן שלוש פעמים ואע"פ שזה ספק, ואין לה לא כתובה ולא תנאי כתובה או מדין ספק והמוציא מחברו עליו הראיה או שזהו מקח טעות.

הב"ח דחה את תרוץ הבית יוסף, כי לאחר זמן של כדי שתדע מהמטה ותקנת, פטור אף מאשם תלוי ואינה אסורה על בעלה לפי דעת רב חסדא. **לכן הסביר הב"ח** שהראשונים פסקו כרב אשי שהוא בתראה ושני השיעורים שוים.

האב"ז – כתב מעיקר הדין שהזמן של דם מחמת תשמיש זה עד כדי שתושיט ידה לתחת הכר או הכסת ותבדוק, אבל הביא כיש אומרים שכיום אנו לא בקיאים כלל בשיעורים האלו, ולכן כל זמן שהוא סמוך לביאה ומצאה דם נאסרת על בעלה והרי היא בחזקת רואה מחמת תשמיש, וכך מסתבר.

מהנהג – פסק את הגמרא, שאשה נקראת שרואה דם מחמת תשמיש אם זה **מייד**, כלומר, (כרמב"ם שפסק כרבי אלעזר ברבי צדוק ורב חסדא) שראתה עד זמן של בכדי שתושיט ידה לתחת הכר או לתחת הכסת ותטול עד לבדוק בו ותקנח עצמה, משמשת שלוש פעמים.

ש"ך – דוקא כשראתה מיד עד השיעור שאז חייבת אשם תלוי, אבל ראתה לאחר מכן טהורה, אע"ג שי"ל שקודם לכן ראתה, ברגע שעבר השיעור יצאה מכלל רואה דם מחמת תשמיש. ואם בדקה מיד אחר תשמיש ולא ראתה, אע"פ שראתה אח"כ בתוך כדי השיעור טהורה.

המ"א – פסק כראב"ד שאנו לא בקיאים בדם מחמת תשמיש, כי אנו לא בקיאים בשיעור הזה, ולכן כל דם שרואה סמוך לתשמיש מקרי אצלנו דם הבא מחמת תשמיש ונאסרה על בעלה. אבל דם שרואה לא בסמוך לתשמיש לא נאסרה על בעלה, ולאחר טהרתה מותרת לו תמיד.

ש"ך – ע"פ מה שכתב לעיל תוסבר גם דעת הרמ"א, **שמדובר שידוע שראתה סמוך לתשמיש**, אבל אם ראתה במופלג אחר התשמיש, אע"ג שי"ל שראתה בזמן תשמיש, הרי היא כנידה ולאחר מכן מותרת. ולכן, אפילו אם תראה אח"כ שתי פעמים מחמת תשמיש, אין הם מצטרפות לפעם הראשונה הזאת שהיתה במופלג מהתשמיש ולא אומרים שנגלה למפרע שאז ראתה מחמת תשמיש, ואפילו ראתה מ' פעמים לאחר זמן מופלג מהתשמיש, אין זה נקרא מחמת תשמיש, אלא היא מותרת עד שתראה פעם שלישית מחמת תשמיש.

זרבי תשובה (ס"ק ח') – אין להחמיר אחר חמש דקות.

ש"ך – נשאר בצ"ע האם ע"פ פסק הרמ"א, לאחר שקרה לה דבר זה אצל שלושה בעלים שונים, האם אוסרים אותה לכל העולם, שהרי אנו לא בקיאים בשיעור הזה. **בסדר טהרה** (ס"ק ד') **הקל בזה**.

כמה פעמים צריכה לראות דם מחמת תשמיש עד שתאסר?

גמרא – "תנו רבנן: הרואה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה שניה ושלישית. מכאן ואילך לא תשמש עד שתתגרש ותנשא לאחר. ניסת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית. מכאן ואילך לא תשמש עד שתתגרש ותנשא לאחר. ניסת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש, משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית. מכאן ואילך לא תשמש עד שתבדוק עצמה.

כיצד בודקת את עצמה? מביאה שפופרת ובתוכה מכחול ומוך מונח על ראשו. אם נמצא דם על ראש המוך, בידוע שמן המקור הוא בא. לא נמצא דם על ראשו, בידוע שמן הצדדים הוא בא". (נדה סה -סו).

הש"י – לא מדובר כאן בבתולה וזהו דם בתולים, אלא דם נידות. **וכתב הב"י**, שנלמד מדעת רש"י, שבכל פעם שרואה דם מחמת תשמיש, אם אפשר לתלות שזה מדם בתולים, תולים שזה מזה ולא מחמת תשמיש.

הש"א, הרמב"ם – כל זה דוקא כשרואה ברציפות שלוש פעמים, אבל אם אינם רצופים אין זה חזקה כלל ודינה כאישה שאין לה וסת.

הש"י, תוספות, רשב"א – בכל הגמרות הגירסא הנכונה היא שצריכה לראות כן שלוש פעמים, וכדעת רבן שמעון בן גמליאל שאין חזקה עד שתראה שלוש פעמים. ואע"פ שבדרך כלל הלכה כרבי שפעמים נחשב חזקה, בזה אפילו רבי מודה לרשב"ג. וכמו"כ מותר לה להנשא לשלושה בעלים שונים, ורק לאחר השלישי אסורה לכל העולם עד שתבדוק.

סמ"ג – בוסתות מודה רבי לרשב"ג ולכן צריכה לראות שלוש פעמים, אבל מותר לה להינשא כך רק לשני בעלים, ואם ראתה שלוש פעמים דם מחמת תשמיש לשני בעלים, אסור לה להינשא יותר עולמית עד שתבדוק. וזה כרבי, שמספר הבעלים לא קשור לוסתות, ובוה רבי לא מודה לרשב"ג, והלכה כרבי.

האם יש הבדל בכל זה בין אשה שנשא אותה כעת לאשה שנשא אותה בעבר וחלתה? תוספות, רשב"א, מרדכי – אין שום חילוק בזה. **רבנו חננאל** – חילק ואסר רק באשה חדשה שהתחילה לראות דם מחמת תשמיש.

הלכה

מחבר – כגמרא שמי שרואה דם מחמת תשמיש משמשת שלוש פעמים, ואם ראתה בכל שלושת הפעמים **ברציפות** אסורה לשמש עם בעל זה, אלא תתגרש ותינשא לאחר (לפי שאין כל האצבעות שוות). נשאת לאחר וראתה שלוש פעמים רצופות מחמת תשמיש תתגרש ותינשא לשלישי (לא כסמ"ג). ואם גם אצל השלישי ראתה שלוש פעמים רצופות מחמת תשמיש, לא תנשא לאחר עד שתבדוק.

המ"א

1. כ"ש אם מצאה שלוש פעמים על עד שלו. **והסביר הש"ך**, שבזה אפילו ראתה את זה לאחר זמן מופלג, כי מן הסתם זה היה מחמת תשמיש.
2. ע"פ הרמב"ם והרשב"א, שלושת הפעמים שרואה צריכים להיות רצופים, אבל אם לא היו רצופים לא נאסרה על בעלה. **ש"ך** – ראתה שלוש פעמים רצופות, הכונה שראתה שלוש פעמים **בלא הפסק של תשמיש התר ביניים**, אבל אין צריכה להמתין ג' לילות רצופים.
- פת"ש בשם חוות דעת** – אם ראתה ב"פ אחר תשמיש ואח"כ שימשה בלא בדיקה כלל כמה פעמים ואח"כ שוב שימשה ובדקה ומצאה, אלו ג"פ רצופים.
3. כמרדכי, שאין חילוק בין אם ראתה שלוש פעמים מיד כשנשא אותה או שחלתה אח"כ וראתה שלוש פעמים. ועיין לקמן בסעי' יג' לענין בתולה.

האם הפעם הראשונה ממנין שלוש הפעמים?

פרישה, ט"ז ושי"ד – ראייה ראשונה מן המנין וכך משמע ברמב"ם.

תורת השלמים (סי' ק ב') – משמע מהטור ומהמחבר שמשמשת עוד שלוש פעמים אחר שמצאה דם בפעם הראשונה. וכך משמע בראב"ד. **יסוד המחלוקת**, שלרמב"ם צריכה בדיקה אחר תשמיש תוך שיעור וסת אפילו בוסת קבוע ולכן א"א לתלות שהדם שראתה הוא קודם תשמיש ולכן הוא מן המנין, ולראב"ד שלא צריכה בדיקה כלל אפילו בוסת שאינו קבוע, ממילא אפשר לתלות שהראיה הראשונה התחילה קודם תשמיש. **לכן תמה תוה"ש על הש"ך** שפסק בס' קפו שאינה צריכה בדיקה אפילו בוסת שאינו קבוע, ואילו כאן אמר שראיה ראשונה מן המנין.

סדר' טהרה – **דחה את הבנת תוה"ש**, כי גם לרמב"ם הבדיקה היא אחר שיעור וסת, אחרת יהיה לבו נוקפו. וגם דחה את הדיוק מהטור והמחבר כי מדובר שראתה מחמת תשמיש מיד, משמע שבדקה מיד ובכל זאת כתב שמשמשת ג"פ, אלא שכל שלא בדקה עצמה קודם תשמיש אפילו מצאה דם אח"כ אינו נקרא מחמת תשמיש שמא התחילה לראות קודם.

גדר איסור רואה דם מחמת תשמיש

פת"ש בשם נודע ביהודה – **איסור רואה מחמת תשמיש הוא מטעם וסת האונס**, שקבעה וסת לראות כשמשמשת. **לכן דינו הוא כמו וסת הקפיצות**, שהוא נידון כוסת שאינו קבוע וחוששת לו רק לאחר שראתה אותו ג"פ, ולכן אם נקבע וסת קבוע אחר, לא חוששת לו יותר. משמע שהאיסור הוא רק מדברנן, כי וסתות דרבנן. כשיטה זו פסקו החת"ס והנודע ביהודה.

נפק"מ בזה: א. אם לאחר שראתה מחמת תשמיש קבעה וסת קבוע אחר בין ליום החודש ובין הפלגה, מותרת לשמש אף אם רואה מחמת תשמיש, כי קביעת וסת קבוע עוקרת חששות לוסת שאינו קבוע. ב. אם יש לה וסת קבוע וראתה מחמת תשמיש מסתפק האם חוששת לוסת התשמיש. ג. אם היא מעוברת או מניקה מותרת לשמש, כי לא קובעת וסת בזמנים אלו.

פת"ש בשם חוות דעת – חלק על הנוב"י, כי ברואה מחמת תשמיש יש שני חששות: **וסת חימוד תשמיש** (ולכן יכולה להחליף שלושה בעלים) **ומשום חולי שממלאה ונופצת**, ואפילו בימי עיבור והנקה שלא חוששת לוסת כלל, חוששת לראות מחמת תשמיש. **וחלק החוו"ד על כל הנפק"מ שהביא הנוב"י**, כי לחולי חוששים גם באשה שיש לה וסת קבוע וגם כשהיא מעוברת או מניקה. וכן שגם מי שיש לה וסת קבוע חוששת לוסת שאינו קבוע פעם אחת. **והוסת הוא לא וסת האונס אלא וסת הגוף** כמו אכילת שום ופלפלים. ואע"פ שבוסת הגוף שאינו קבוע חוששת לו לאחר פעם אחת, כאן לא נוציא אשה מבעלה לאחר ראייה אחת, אא"כ יקבע בג"פ.

סעיף ב'

גמרא – "כיצד בודקת את עצמה (לבדוק אם זה דם מקור או דם מן הצדדים)? מביאה שפופרת ובתוכה מכחול (שמאחר שלמודה לראות ע"י אבר תשמיש, גם כן תראה ע"י המכחול, והמכחול בתוך השפופרת כדי שאם יהיה דם עליו, ודאי יהיה מן המקור) ומוך מונח על ראשו (כי הדם ניכר על המוך). אם נמצא דם על ראש המוך, בידוע שמן המקור הוא בא. לא נמצא דם על ראשו, בידוע שמן הצדדים הוא בא... שפופרת אפגורי מפגרא לה (כי העץ לא חלק והוא יוציא דם)? אמר שמואל: בשפופרת של אבר ופיה רצוף". (נדה סו.)

עד היכן מכניסה את המכחול? המב"ם – מכניסה עד מקום שהיא יכולה ודופקת את המוך עד שיגיע לצואר הרחם. וזה מן הדין, כדי לודא שהדם אינו דם מקור, אלא דם מן הצדדים, ולכן צריכה להכניסו "עד מקום שהשמש דש בו", ועד צואר הרחם הוא דישת השמש.

והקשה הבית יוסף, מדוע אם לא נמצא דם על ראש המכחול בידוע שהוא מן הצדדים, שמא יש לחשוש שהוא בכל זאת מן המקור, וזה שלא נמצא על ראש המכחול, זה מפני שלא עב כמו השמש שאין כל האצבעות שוות או מפני שלא הכניסו בכח שאין כל הכוחות שווים?

ותרץ הבית יוסף, שזה אומרים להקל ולא להחמיר, כי רוב נשים לא רואות דם מחמת תשמיש, ולכן תולים להתר כל מה שאפשר, כי בדקה ולא מצאה.

מחנה – פסק את הגמרא וכרמב"ם, שנוטלת שפופרת (קנה חלול של עופרת) של איבר, ופיה רצוף לתוכה ונותנת בתוכה מכחול (קיסם) ובראשו מוך ומכנסת אותו באותו מקום עד מקום שהשמש דש. נמצא דם על ראשו בידוע שהוא מן המקור ואסורה. ואם אין דם על ראשו בידוע שהוא דם מן הצדדים ומותרת (הפת"ש הביא דעות שונות האם צריכה ז' נקיים או לא).

פת"ש בשם חוות דעת ונודע ביהודה – אם נמצא דם על ראשו של המוך שאז אסורה, לא מועילה בדיקה חוזרת אפילו תבדוק ולא תמצא כלל או שתמצא בצדדים ונשארת אסורה, וגם על רפואת הרופאים אין לסמוך, כי חוששים שמא רואה מחמת חימוד תשמיש.

המ"א

1. גם בימינו יש לסמוך על הבדיקה הזאת.
2. בסעי' י' פסק שבכל מקום שצריכה בדיקה ועבר הבעל ושימש באיסור ולא ראתה דם מותרת, כי תשמיש זה שלא ראתה בו, עדיף על השפופרת.

ש"ד

1. פסק כמשאת בנימין, שמותר במכחול של כל מתכת שהיא, חוץ מעץ. **והש"ך אסר** אף בשל ברזל.
 2. פסק כמשאת בנימין, שמכניסה אותו עד מקום שהיא יכולה ושלפי אומד דעתה זה מקום שהשמש דש בו. והאשה נאמנת על זה. ולא צריכה לדחוק את השפופרת למקום צר ודחוק כי לא ניתנה תורה למלאכי השרת.
 3. פסק כב"ח, שה"ה אם הכניסה את השפופרת ולא ראתה דם כלל במוך או שנמצא בצדדי השפופרת, ג"כ מותרת, כי אולי התרפאה. וכ"כ כל הפוסקים. משמע שאם לא נמצא כלל אפילו ראתה אח"כ כמה פעמים מותרת, כי תולים שהדם מהצדדים ולא מהמקור. וכ"פ החוות דעת.
- סדרני טהרה, נודע ביהודה (ס' מו)** – חלקו על הש"ך, שאם מצאה דם בצדדים, אפילו ראתה אח"כ ג"פ מחמת תשמיש לא תאסר, כי תולים שזה מהצדדים, אבל אם לא ראתה כלל וחזרה לראות שוב ג"פ מחמת תשמיש חזרה לאיסורה, ולא יכולה לתלות שהדם מהצדדים.

סעיף ג'

גמרא – "אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן: ותבדוק עצמה (בשפופרת) בביאה שלישית של בעל ראשון (ולא תצטרך להתגרש)? אמר ליה: לפי שאין כל האצבעות שוות (ושמא בבעל אחר לא תצטרך בדיקה, ומוטב שתתגרש ותתקן לא תבוא לידי חיוב כרת). אמר ליה ותבדוק עצמה בביאה ראשונה של בעל שלישית? לפי שאין כל הכוחות שוות (ושמא זו היתה בכח מרובה ולכן ראתה, ולכן צריכה להתחזק בג' ביאות)". (נדה סו.)

הש"י ע"פ תוספות, רי"ף, המב"ם, קצת מתחממי הצרפתים – אם ראתה שלוש פעמים דם מחמת תשמיש אצל בעל ראשון אסורה לשמש עם בעל זה יותר לעולם ותתגרש ותינשא לשני, וכנ"ל עבור השני. **וזה אסור אפילו אם בודקת**. ואם ראתה אצל השלישי תבדוק את עצמה עד שתתרא מחולי זה.

המגיד משנה והמרדכי הביאו כמה הסברים למה אסור לה לבדוק ולהישאר עם הבעל הראשון או השני:

1. **רש"י** – לא תיכנס לשגגת כרת.
2. **חכמי הצרפתים** – וזאת מפני שלא הקלו חכמים לסמוך על בדיקה זו אלא כשאין לה תקנה אחרת ותישאר עגונה וזה קורה אחרי בעל שלישי, אבל כל עוד שיכולה להינשא, לא הקלו עליה.
3. **רמב"ם** – שמא יבוא עליה קודם בדיקה. וכיון שהוחזקה אסורה לו ומתגרשת ולא יחזיר לעולם שמא תתרא ונמצא שלא גמר לגרשה. **ולכן הסיק המגיד משנה**, שעל פי הרמב"ם אם בדקה עצמה בין בעל ראשון לבעל שני או בין בעל שני לבעל שלישי ומצאה שהדם מן הצדדים מותרת לשני או לשלישי לעולם. אבל לרש"י ולחכמי הצרפתים אין להתיר אפילו אם בדקה.

הגה"מ בשם ריצב"א – אם היא מצטערת בזמן תשמיש וקשה לה מאוד, נראה הדבר כמו חולי וכאילו יש לה מכה, וא"כ אף לראשונים אלו יש לסמוך על הבדיקה אצל הבעל הראשון.

הש"י ע"פ הבית יוסף, תוספות, רא"ש, השב"א, רמב"ן, סמ"ג, סמ"ק, ספר התרומה, מהדב"ל, טור – אם בדיקה תחת הראשון היא מותרת אע"פ שעברה תשמיש שלישי וראתה, כי מה שאמרו לה להתגרש, זה להקל עליה, שכך תהיה מותרת לשני ולשלישי בלא בדיקה כלל מדין ספק ספיקא: שמא לא בא הדם מהמקור, וגם אם בא, שמא לא יקרה כך מבעל שני כי אין כל האצבעות שוות. **וזו עצה טובה קמ"ל, כי אם תבדוק בעודה תחת הראשון ותגלה שזה מהמקור, לא תהיה מותרת לשני מטעם שאין כל האצבעות שוות, כי עכשיו יש רק ספק אחד, ולכן היא תהיה אסורה לכל העולם.** מ"מ אם רוצה להישאר תחת הראשון ולבדוק הרשות בידה.

המרדכי הכריע להלכה שמתרת לראשון ולשני בבדיקה כי כך התיר ר"ת למעשה ועליו הוא סומך, והבא לאסור אין שומעים לו שכבר יצא הדבר להתר. וכ"ש יש להקל במקרה שנמצא הדם עד שעבר אותו יום ולא הרגישה, שכאן אפילו אין ספק אשם תלוי ומשמשת לעולם פעם אחת. וראוי גם לבעל הראשון לסמוך על בדיקת השופרת אף לבעל נפש, כי גרושין קשים.

מחבר – פסק כרוב הראשונים, שאם רוצה לבדוק את עצמה בעודה תחת הראשון אחר ששימשה שלוש פעמים וראתה בהם דם הרשות בידה ומותרת לו. **והביא כ"א את רש"י ורמב"ם** שאסורה לראשון מתשמיש שלישי ואילך אפילו בבדיקה.

רמ"א – הלכה כסברה ראשונה להקל בזה. וכריצב"א שאם הרגישה צער וכאב בשעת התשמיש, לכוי"ע יש לסמוך על הבדיקה בבעל הראשון, כי זה מן הסתם משום חולי ומכה.

פת"ש בשם נודע ביהודה – מה שמותרת אחר בדיקה לפי דעה ראשונה זה רק אם ראתה דם בצדדי שפופרת, אבל אם לא ראתה כלל, לא.

ש"ך – אם בדיקה אצל הראשון אחר שלוש פעמים ומצאה דם על המוך, אסורה לכל ולא יכולה להתחתן עם השני.

הלכה למעשה: ב"ת, מהר"ם מלובלין ושאר אחרונים – מתירים בדיקה אצל הבעל הראשון. **ש"ך** – יש לאסור להורות בדיקה אצל הבעל הראשון ולחשוש לדעת רמב"ם ורש"י שאוסרים.

סעיף ד'

גמרא – "כיצד בודקת את עצמה? מביאה שפופרת ובתוכה מכחול ומוך מונח על ראשו. אם נמצא דם על ראש המוך, בידוע שמן המקור הוא בא. לא נמצא דם על ראשו, בידוע שמן הצדדים הוא בא. ואם יש לה מכה באותו מקום תולה במכתה. ואם יש לה וסת תולה בוסתה".

רש"י – הראיה שלה מחמת תשמיש נחשבת כאילו וסת קבוע, כלומר אינה רואה כל שעה מחמת תשמיש אלא לפרקים, תולה בוסתה ומשמשת בלא בדיקה בין וסת לוסת.

המב"ם, רמב"ן, רשב"א, טור – אם שימשה סמוך לזמן שרואה דם בכל מקרה, כי יש לה וסת קבוע, אנו תולין שדם זה אינו מחמת תשמיש אלא משום ראייתה הקבועה. **הטור כתב** שאין מחלוקת בין רש"י לשיטות אלו ושניהם להלכה, אלא חולקים רק בפרוש המילים.

מהר"ם מרוטנבורג (ס' תרכה), מרדכי ע"פ הב"י, הד"מ והש"ך – **המרדכי חלק על הראשונים**, וחדש שני דינים לגבי מי שיש לה וסת קבוע וראתה מחמת תשמיש שלא בזמן הוסת: האחד שתולה בוסתה אפילו אין לה מכה כלל, כלומר, **תולה שדם זה שראתה מחמת תשמיש זהו דם מן הצדדים מחמת מיעוץ תשמיש והיא טהורה. ורק אשה שאין לה וסת קבוע יש לה דין הרואה מחמת תשמיש.** והשני, שאם יש לה מכה תולה במכתה כאשר ידוע שמוציאה דם (כמו הגה"מ. לגבי דין זה עיין לקמן בסעי' ה').

מרדכי ע"פ תרומת הדשן, הב"ת והט"ז – **חלקו על הב"י, הד"מ והש"ך**, וכתבו ששני הדינים של המרדכי קשורים זה בזה. **אם יש לה וסת קבוע ורואה דם מחמת תשמיש שלא בזמן הוסת, תולה במכה שיש לה באותו מקום אע"פ שלא ידוע שמוציאה דם**, שאע"פ שלא תולים בדרך כלל במכה, כל זה כשאין לה וסת קבוע, אבל אם יש לה וסת קבוע, תולה שהדם מחמת תשמיש הוא מחמת מכתה. **משמע לפי פרושם, שאם אין לה מכה כלל, לא תולה בשום דבר ונחשבת כרואה מחמת תשמיש כמו שאר הראשונים.** אבל בשעת הוסת לא תולה במכתה כלל.

מחבר – פסק כרוב הראשונים, שאם שימשה סמוך לוסת, תולה בוסתה ואינה נחשבת כרואה דם מחמת תשמיש. משמע שאם ראתה שלא בזמן הוסת נחשב הדבר כרואה מחמת תשמיש.

הקשו האחרונים, איך ראתה דם מחמת תשמיש סמוך לוסתה, הרי אסור לשמש סמוך לוסת, שהרי הוא חייב לפרוש, כפי שפרטנו בס' קפד: והרי אנו לא עוסקים ברשעים! ועל יש מספר תרומים:

- פרישה** – אפשר לומר שמדובר שמשמש סמוך לוסת, כאשר יוצא לדרך כפי שראינו מרש"י ורשב"א בס' קפד ס"י. ולשיטת ר"ת שם שאסור לו לשמש איתה סמוך לוסת אפילו כשיוצא לדרך (ע"ש), יש לומר שמדובר במקרה שמוטר, כגון אם ראייתה בתחילת היום, שמוטר כל הלילה שלפניו והוא שימש בסוף הלילה.
- הקשה על כך הש"ך**, הרי כל הסיבה שמתירים בלילה, זה שמכיון שזמנה לראות במהלך היום ואז לא חוששים כלל שתראה לילה קודם, וא"כ איך נאמר לקולא שמה שראתה לילה קודם זה מחמת וסתה ולא מחמת תשמיש!
- הפת"ש הביא שתורת השלמים וסדרי טהרה הקלו כדעת הפרישה.**
- תרומת הראשון בש"ך** – לפי ר"ת מדובר כאן שעבר ושימש איתה בעונת הוסת.
- תרומת שני בש"ך** – ר"ת מסביר כאן וסת כרש"י או כמרדכי.

4. **תרוצ.שלישי.בש"ז.** – לר"ת מדובר כאן בקטנה או שלא הביאה סימנים שלא צריך עדין לפרוש ממנה כל שלא קבעה וסת שלוש פעמים, ומדובר כאן שראתה מחמת תשמיש ואח"כ ראתה עוד פעם או פעמים באותו זמן ואז נמצא שקבעה וסת, ולכן תולה את הראיה באותו תשמיש בוסתה.
5. **פת"ש.בשם.ה"ז.** – מדובר שיש לה כאן וסת הגוף כגון שפקה או התעטשה ומחמת זה רואה דם, ותולה בוסת הזה ולא בדם מחמת תשמיש.

פת"ש – אם פעם אחת שימשה סמוך לוסת וראתה שלא תולים שזה מחמת תשמיש, אח"כ צריכה לראות דם מחמת תשמיש שלוש פעמים שלא בזמן וסתה, כדי שתיאסר והפעם הראשונה לא מצטרפת.

סעיפים ה'ו-ז'

גמרא – "כיצד בודקת את עצמה? מביאה שפופרת ובתוכה מכחול ומוך מונח על ראשו. אם נמצא דם על ראש המוך, בידוע שמן המקור הוא בא. לא נמצא דם על ראשו, בידוע שמן הצדדים הוא בא. ואם יש לה מכה באותו מקום תולה במכתה. ואם יש לה וסת תולה בוסתה. ואם היה דם מכתה משונה מדם ראייתה, אינה תולה. ונאמנת אשה לומר דם יש לי במקור שממנה דם יוצא, דברי רבי. רשב"ג אומר: דם מכה הבא מן המקור טמא. ורבותינו העידו על דם המכה הבא מן המקור שהוא טהור". (נדה סו.) והלכה כרבי.

האם כשיש לה מכה באותו מקום צריכים לדעת בפרוש שמהמכה הדם יוצא?

השב"א.ע"פ.הבית.יוסוף.הדרג.משה.הב"ח.והט"ז – תולה במכתה אפילו אם לא מרגישה ממש שהדם שותת ויורד מהמכה, ונאמנת לומר שיש מכה במקור ותולים שממש הדם שותת ויורד ולא צריכה אפילו ז' נקיים. וזאת מפני שהעניינים שלה לא בתוך המכה כדי שתוכל לראות את הדם יוצא, אלא רק בבדיקת שפופרת יכולה להבחין בזה.

וראיתו מלשון התוספתא, שם לא נמצאים תוספת המילים "שממנה דם יוצא", ומה שהוסיפה הגמרא זה פרוש לדברי התוספתא, שאנחנו סומכים שהדם יוצא מהמכה.

הגה"מ.בשם.ספר.התרומה.שעני.דורא.רשב"א.ע"פ.הש"ך – אם בדקה באותו מקום ומצאה דם או מרגישה שהדם נופל מהרחם, אם יודעת שמכתה מוציאה דם תולה שהדם במכתה וטהורה (אבל לא צריכה לדעת שכעת מוציאה דם), אבל אם ספק לה אם המכה מוציאה דם אינה תולה במכתה והרי היא טמאה, ונחשבת כרואה מחמת תשמיש. הש"ך באר שהרשב"א שהתיר דיבר במקרה שראתה דם שלא מחמת תשמיש ויודעת שמכתה מוציאה דם (אע"פ שלא יודעת שהדם הזה ממש מהמכה), ואז לכו"ע טהורה ולא צריכה ז' נקיים, אפילו בשעת הוסת (כדלקמן). והוכיח זאת מעוד אחרונים. והוסיף הרמ"א בדרכי משה מדברי השערי דורא, שכל זה דוקא כשברור לה שזה דם מן המקור אלא שספק לה האם המכה מוציאה דם, אבל אם ספק לה בכלל אם זה דם מקור או דם צדדים, טהורה, כי זהו ספק ספיקא, ספק מקור ספק צדדים, ואת"ל מקור, ספק מן המכה.

מנדב"ג.ע"פ.הב"ח.הז"מ.והש"ך – המרדכי חילק בין אשה שיש לה וסת קבוע לאשה שאין לה וסת קבוע. אשה שיש לה וסת קבוע וראתה מחמת תשמיש שלא בזמן הוסת תולה בוסתה אפילו אין לה מכה כלל, כלומר, תולה שדם זה שראתה מחמת תשמיש זהו דם מן הצדדים מחמת מיעוץ תשמיש והיא טהורה. אשה שאין לה וסת קבוע יש לה דין הרואה מחמת תשמיש, אם יש לה מכה תולה במכתה כאשר ידוע שמוציאה דם (כמו הגה"מ בשם ספר התרומה).

מנדב"ג.ע"פ.תרומת.הדשו.הב"ח.והט"ז – חלקו על הב"י, הד"מ והש"ך, וכתבו שדבריו של המרדכי "תולה בוסתה ותולה במכתה" קשורים זה בזה. אם יש לה וסת קבוע ורואה דם מחמת תשמיש שלא בזמן הוסת, תולה במכה שיש לה באותו מקום: לב"ח, אע"פ שלא ידוע שמוציאה דם, ולט"ז כשיודעת שמוציאה דם, כי זה שלא תולים בדרך כלל במכה, כל זה כשאין לה וסת קבוע, אבל אם יש לה וסת קבוע, תולה שהדם מחמת תשמיש הוא מחמת מכתה. משמע, שאם אין לה מכה כלל, לא תולה בשום דבר ונחשבת כרואה מחמת תשמיש כמו שאר הראשונים. אבל בשעת הוסת לא תולה במכתה כלל.

ואם אין לה וסת קבוע, תולה במכתה רק אם יודעת שמכתה מוציאה דם, ועל זה נאמר "נאמנת אשה לומר מכה יש לי באותו מקום שמוציאה דם".

האם היום סומכים על בדיקה זו כשרואה דם מחמת תשמיש האם זה דם מקור או דם צדדים?

המב"נ.האב"ז – היום לא סומכים על בדיקה זו, כי אנו לא בקיאים מהו דם מקור ומהו דם הבא מן הצדדים. וחוף מזה, גם אם היינו בקיאים והיינו אומרים שזהו דם מחמת מכה או צדדים, הרי בנות ישראל החמירו על עצמן שאפילו ראוהו טיפת דם חדרלל יושבות עליו שבעה נקיים. אמנם כתב הרשב"א, שאם בכל זאת בדקה ומצאה שזה דם צדדים, מודה הרב"ד שלא מוציאים אותה מבעלה.

ה"ח.המב"ח.רשב"א.וה"ח.וה"ח – חלק על הרב"ד, וכתב שבוה לא צריך בקיאות לדעת אם יש דם בראש המוך שאז זה דם מקור מחמת תשמיש או מן הצדדים ואז לא דם מקור. ומה שגזרו בנות ישראל על כל טיפת דם חדרלל לשבת שבעה נקיים אין מדובר על דם שבא מן הצדדים ולא שמענו בשום מקום גזרה כזו, אלא זה מדבר על סתם ראייה שלא ידוע שהיא מן הצדדים. ומי שרוצה לנהוג בפרישות ולהחמיר יעשה כן, אבל אי"א להורות כן לדורות לא לסמוך על הבדיקה, משום חשש לעגונות.

ההלכה באשה שיש לה וסת קבוע וראתה מחמת תשמיש

תרומת.הדשן – טיהר אשה שראתה מחמת תשמיש ויודעת שיש לה מכה אלא שלא יודעת אם מוציאה דם. והסברה, שאע"פ שחייבת לדעת שמכתה מוציאה דם כדי לטהר כפי שכתב המרדכי, כאן יש שני צדדים לטהר. האחד, שכל זמן שבדקת בחורים וסדקים לא מוצאת דם אלא מוצאת במקום אחר בצדדים, וכ"ש כשמרגישה בבדיקה באותו מקום בצד שכואב לה ובחורים וסדקים לא. והשני, שע"פ המרדכי אם יש לה וסת קבוע תולה בוסתה

מחבר

1. פסק את הגמרא שאם יש לה מכה באותו מקום תולה בדם מכתה.
ג"ת. ש"ז – מדובר שיש לה מכה באותו מקום שממנו יוצא הדם ולא סתם באותו מקום. כלומר, צריכה לדעת שיש לה מכה במקור, אבל כשאומרת סתם שיש לה מכה, לא תולה בזה.
2. פסק את הגמרא, וכרבי, שנאמנת לומר שיש לה מכה באותו מקום ומשם הדם מגיע שטהורה.
המ"א – פסק כמהרי"ו, שה"ה אם אומרת **שברור לה** שדם זה אינו מן המקור, ג"כ נאמנת וטהורה.
דגול מהגנה – תמה מנין לקח הרמ"א שאם ברור לה שדם זה אינו מן המקור שטהורה, והסיק מלשון מהרי"ו, שכל זה נאמר בצורת פלפול.
וגם החוות דעת פקפק בדברי הרמ"א האלו.
3. **פתה"י. תשובה** – מכיון שהחוות דעת והנוב"י החמירו בזה, רק אם יש עוד צד להקל מצרפים גם את זה שברור לה שזה לא דם מקור.
פסק כתרומת הדשן, שאם כשבדקת בחורים וסדקים מוצאת כתמים במקום אחר בצדדים, יש לתלות שממכה שבאותו צד הגיע, וכ"ש אם מרגישה בצדדים כאב ובשאר חורים וסדקים לא, שיש לה מכה באותו צד.

המ"א – כל מה שתולים במכתה שיש לה באותו מקום, זה מדבר באשה שיש לה וסת קבוע (או זקנה – פת"ש) ואז שלא בשעת הוסת תולה במכתה שבאותו מקום **אע"פ שלא יודעת בודאות שהדם מהמכה** (כתרומת הדשן).
באור הרמ"א ע"פ הש"ז – יסוד דינו של הרמ"א הוא ע"פ (עיין לעיל בסעי' ד') המרדכי סובר שאם רואה דם לא בזמן הוסת ויש לה וסת קבוע, תולה בוסתה ואינה נחשבת כרואה מחמת תשמיש, ולמד הרמ"א שכ"ש אם יש לה מכה בנוסף, תולה גם במכתה **אע"פ שלא יודעת שהמכה מוציאה דם, וכ"ש כשיודעת**. ומסתבר, שבזה גם הראשונים החולקים על המרדכי (רמב"ן, רשב"א, רמב"ם) יסכימו, שאם יש עוד צד להקל, כגון אצלנו שיש לה גם מכה באותו מקום, טהורה, **אע"פ שלא יודעת בודאות שהדם מחמת המכה**.

ט"ז – כתב שדברי הרמ"א מבולבלים והקשה עליו כמה קושיות :

1. מתרומת הדשן למדנו במקרה שראתה דם מחמת תשמיש ויש לה וסת קבוע ואומרת שבדקה בחורים וסדקים ויודעת שיש לה דם מן הצדדים, אז תולים להקל כשיש לה וסת קבוע שלא בשעת הוסת וכמו שפסק המחבר בסעי' ז', אבל בלא בדיקה של חורים וסדקים שמראה שמכתה מוציאה דם אי אפשר להתיר אותה אפילו כשיש לה וסת קבוע, **כי לפי שיטת המרדכי והגה"מ צריכה לדעת שודאי מכתה מוציאה דם**.
הש"ך בנקודות הכסף תרץ שניתן לומר שתרומת הדשן לא הצריך את שני התנאים : גם וסת קבוע וגם בדיקה שמראה שמכתה מוציאה דם, אלא את אחד מהם.
 2. המחבר פסק בסעי' ז' להחמיר כדעת תרומת הדשן שאם אינה יודעת בודאות שהדם ממכתה, לא תולה במכתה וצריכה בדיקה, וא"כ מנין לרמ"א להקל כנגדם?
ומדוע כתב בדרכי משה את דברי תרומת הדשן וכתב שזה נכון אפילו אם לא ידוע בודאות שמכתה מוציאה דם, והרי זה ממש נגד מה שכותב תרומת הדשן ושערי דורא שמצריכים אותה בדיקה במוך נקי? ומכיון שהרמ"א פסק כאן ע"פ הסברה שוסתות דרבנן לא היה צריך להסמך את שיטתו לדעת תרומת הדשן שמחמיר שחייבת למצוא דם בצדדים!
הש"ך בנקודות הכסף תרץ את קושית הט"ז? שדברי המחבר עוסקים באשה שאין לה וסת קבוע ורק אז חייבת לדעת שמכתה מוציאה דם, אך אם יש לה וסת קבוע אינה צריכה לדעת שמכתה מוציאה דם.
 3. בסי' קצא פסק כתרומת הדשן ומהרי"ל להחמיר באשה שרואה דם ממי רגלים שנהוג להצריכה בדיקה במוך נקי. וזה ודאי סותר למה שפסק פה שלא בשעת הוסת תולה במכתה בלא בדיקה. וזהו סתירת דברי עצמו.
הש"ך בנקודות הכסף תרץ שבסי' קצא לא ידוע שיש לה מכה מבוררת ולכן צריכה בדיקה במוך נקי, אך כאן ידוע שיש לה מכה מבוררת אלא שלא ידוע שמוציאה דם ולכן אפשר לתלות במכתה.
- לכן כתב הט"ז**, שאע"פ שהב"ח כתב להקל כדעת הרמ"א פה, מ"מ כיון שתרומת הדשן ומהרי"ל סגל והמחבר בסעי' ז' והרמ"א בסי' קצא פסקו להחמיר כדעת תרומת הדשן, **אפילו אשה שיש לה וסת קבוע חייבת לדעת שמכתה מוציאה בודאות דם כדי לתלות במכה**. והוסיף הט"ז, שאם יש לה מכה כזו שנשים אחרות רגילות לראות דם ממנה, אע"פ שזו אינה יודעת, יש לתלות במכתה.

האם כשיש לה וסת קבוע ותולה במכה צריכה ז' נקיים?

המ"א ע"פ הג"ח והגדוע ביהודה – טהורה לגמרי ולא צריכה גם ז' נקיים בין ראתה מחמת תשמיש ובין לא ראתה מחמת תשמיש.
ש"ז ע"פ פת"ש בשם הנסת' והזקאל – כל מה שצריך ז' נקיים זה כאשר ראתה לא מחמת תשמיש ואז לא תולה במכתה, אבל כשראתה מחמת תשמיש, כיון שמטהרים אותה לבעלה, מטהרים אותה גם מז' נקיים כי אין טהרה לחצאים.
ש"ז ע"פ סדרה טהרה ועוד אחרונים – **צריכה לשבת שבעה נקיים**, כי סומכים על המרדכי שזה לא נחשב כרואה מחמת תשמיש, ולכן לא נוציא אשה מבעלה, אבל לא נקל כמותו עד כדי כך כדי שלא תצטרך לשמור שבעה נקיים משום דם צדדים, כי מי יכול להקל נגד כל הראשונים שחלקו עליו.
חונת דעת – הוסיף שמקלים ברואה מחמת תשמיש כי זה כמו וסתות, וקי"ל וסתות דרבנן, אבל לענין ז' נקיים מהתורה אינה יכולה לסמוך על מכה עד שתדע ממש שמכתה מוציאה דם.

המ"א

1. פסק את מסקנתו מדברי השערי דורא, שאם אין לה וסת קבוע, וגם יש ספק אם זה דם מן המקור או מן הצדדים, אז מכח ספק ספיקא מותרת, שגם אם זה מן המקור, ספק מחמת המכה ולא מחמת התשמיש.
- ש"ך** – הסביר את מקורו של הרמ"א, שלמד מדברי השערי דורא שרק כשודאי מרגישה ורואה שהדם בא מן הרחם טמאה, אבל בספק האם זה מן המקור (רחם) או מן הצדדים, טהורה. וזה בסתמא, בין באשה שיש לה וסת קבוע ובין כשאין לה וסת קבוע.
- הש"ך חלק על הרמ"א**, שדברי הש"ד שרק כשודאי בה מן המקור טמאה, זה לאפוקי מכתמיה, שלגבי כתמים תמיד תולה במכה אע"פ שאינה יודעת שהמכה הוציאה דם, כי בכתמים הולכים להקל. וכן מוכח הגה"מ וספר התרומה (שהבאנו לעיל), שאפילו כשבדקה ומצאה באותו מקום ולא יודעת בודאות שהוא מהמכה, טמאה. **ועוד הקשה**, איך אומרים ספק ספיקא כזה, הרי הוא לא מתהפך, כי אם זה דם צדדים ודאי טהורה, וזה לא ס"ס!
- לכן חלק הש"ך על הרמ"א, שאם אין לה וסת קבוע ויש ספק אם זה דם מקור או דם צדדים, טמאה עד שתדע אם זה באמת מהמכה.**
- פתח! תשובה** – הנודע ביהודה הסכים עם הרמ"א שלומדים כאן ספק ספיקא ואין לו זו מזה. וכ"כ גם החוות דעת. וכל זה כשהיא בחזקת טהרה וראתה מחמת תשמיש, אמנם אם היא טמאה נידה וראתה בימי ליבונה ורוצה לתלות במכה זה תלוי במחלוקת האם אומרים ספק ספיקא בחזקת איסור, ודעת הרבה אחרונים שלא מהני. **ואם עברו כבר שלושה ימים מימי ליבונה, נחלקו רש"י ותוספות האם כבר יצאה מחזקת טמאה.**
2. אבל אם ידוע שהדם מן המקור, אע"פ שיש לה מכה במקור אינה תולה במכה כשאין לה וסת קבוע, אא"כ יודעת בברור שמכתה מוציאה דם, שאז תולים את זה בדם מכה שהוא טהור ולא נחשבת כרואה מחמת תשמיש.
- ש"ך** – ומספיק שתדע באופן כללי שמכתה מוציאה דם, אע"פ שלא מרגישה עכשיו שדם זה מהמכה. (כפי שפרש את דעת הרשב"א לעיל) **האם כשאין לה וסת קבוע אך יודעת בודאות שמכתה מוציאה דם יושבת ז' נקיים? ש"ך** – אינה צריכה לשבת ז' נקיים כי זה בתוך ל' יום לראיה האחרונה (כי היא שומרת עונה בינונית). **גודע ביהודה** – אם זה לא מחמת תשמיש צריכה ז' נקיים אף לש"ך.

הדין כשרואה דם לא מחמת תשמיש ויש לה מכה באותו מקום האם תולה במכתה

- המב"ם ע"פ הגי' יוסף דרכי משה והדרישה, רשב"א** – אשה שרואה דם מחמת מכה שיש לה באותו מקום, אע"פ שראתה בשעת וסתה, הרי היא טהורה והדם טהור, כי וסתות דרבנן, ומספק לא נאסור אותה. וראייתו של הרשב"א מהגמרא: "הרואה דם מחמת מכה, אפילו בתוך ימי נדתה טהורה, דברי רשב"ג. רבי אומר אם יש לה וסת חוששת לוסתה" (נדה טז.). ור"א אמר שם בגמרא שלכו"ע וסתות דרבנן, וחולקים במקור מקורו טמא. ומכיון שהלכה כרבא שלכו"ע וסתות דרבנן, זו שרואה דם בשעת תשמיש אפילו כשהגיע וסתה טהורה, ובוזה לא נחלקו רשב"ג ורבי.
- והקשה הרשב"א על עצמו**, הרי בשעת הוסת כל אשה חוששת לעונה כולה אע"פ שלא ראתה ולמה זו תהיה מותרת, ועוד, שהרי יש דם? **ותרץ הרשב"א**, שכשאין מכה כנראה זהו דם וסת, אבל כאן אפשר לתלות במכה.
- המב"ם ע"פ ש"ה, הגה"מ בשם ספר התרומה, מרדכי, סמ"ג, סמ"ק, שערי דורא** – אם זה שעת הוסת וראתה, אע"פ שידעת בודאות שהמכה מוציאה דם, טמאה ותולים את זה בדם וסת, כי אחרת לא תהיה טמאה לעולם. אבל כתמים תולה במכתה, כי כתמים דרבנן והלך אחר המקל. ומה שהגמרא בדף טז. כתבה שלכו"ע וסתות דרבנן ואשה זו טהורה אפילו בשעת הוסת, יתפרש כבאור התוספות, שמדובר שידעת ממש שהדם הוא מהמכה. אבל אם רק יודעת באופן כללי שהמכה מוציאה דם, זה לא יועיל לטהר אותה.

המ"א

1. כספר התרומה וכסמ"ק וכסמ"ג ורוב הראשונים, שאשה שיש לה וסת קבוע ויש לה מכה וראתה בשעת הוסת או שאין לה וסת קבוע ושומרת עונה בינונית מ' יום ל' יום ויש לה מכה, אינה תולה במכתה (אפילו אם יודעת שמכתה מוציאה דם), כי אחרת לא תיטמא לעולם.
- ש"ך** – לא מדובר כאן ברואה מחמת תשמיש, אלא באופן כללי שלא מקלים שזה דם מכה אלא דם וסת ולכן היא טמאה ויושבת עליו ז' נקיים, אבל אם רואה בזמן הוסת מחמת תשמיש תולה בוסתה ואינה נקראת רואה מחמת תשמיש כמו שראינו בסעי' ד'.
- ש"ך** – מדובר שידעת בודאות שמכתה מוציאה דם לפעמים ובכל זאת היא טמאה מדם וסת ויושבת ז' נקיים כי אחרת לא תיטמא לעולם, **אבל אם יודעת עכשיו שדם זה הוא ממש מהמכה, טהורה**, ולא שייך בזה לומר שלא תהיה טהורה לעולם, כי לא תמיד תרגיש שדם זה ממש מהמכה. ואע"פ שהרשב"א חלק על זה, והתיר, הוא דעת יחיד נגד כל הפוסקים.
- ש"ך** – וכל זה כשראתה בזמן הוסת או לאחר ל' יום לראייתה הקודמת, אבל אשה שיש לה וסת קבוע וראתה לא מחמת תשמיש שלא בזמן הוסת, תולה במכתה אפילו לענין ז' נקיים, אם יודעת שמכתה מוציאה דם (כך פרש הש"ך את הרשב"א בתחילת הסעיף בניגוד לבי"ח, הב"ח והט"ז והוכיח זאת מעוד פוסקים). והוסיף הנודע ביהודה, שזה אפילו אם היא בחזקת טמאה כי מכה דרכה להוציא דם ושלא בזמן הוסת אין דרכה להוציא דם.
2. כמרדכי, שכתמים כן תולה. **וכתב הש"ך**, שזה תולה אפילו אם זה שעת הוסת ואפילו אינה יודעת שמכתה מוציאה דם אלא מסתפקת.

המב"ן – כיום אין תולים בדם מכה כלל, כי אם נתלה נצטרך לבדוק אם הוא משונה מדם ראייתה מהמקור, ובהבדל זה אין אנו בקיאים כלל, ולכן לא תולים בדם מכה, אלא כל דם הבא מחמת תשמיש הוא מהמקור אע"פ שיש לה מכה באותו מקום.

המב"ס. השב"א. הא"ש. ה"ן – חלקו על הרמב"ן, כי מן הסתם דם מכה זהה לדם ראייתה עד שיודע לנו ע"י חכם שהוא שונה על פי חכם שיבחינו, ואז יוכל להבחין בזה כל אדם. ומדובר שבמקרה הראתה לחכם את הדם קודם שארע לה אונס זה (שראתה מחמת תשמיש) על פי עצמה, אבל בסתם, קודם שנודע לנו על פי עצמה שיש הבדל בין דם מכה לדם מקור, מבחינתנו הם זהים ותולים להקל שזה הדם ממכתה, כי האשה בחזקת טהרה עומדת. **אמנם סיים הרשב"א וכ"כ רבנו ירוחם, שהמחמיר תבוא עליו הברכה אע"פ שהוא דבר גדול להוציא אשה מתחת בעלה.**

והקשה הב"י, הרי בהתחלה אמר שמן הסתם הדמים שונים וא"צ לבדוק כלל, ואח"כ אמר שחכם מראה את שניהם וכל אדם יכול להבחין אם זה שונה או לא? **ותרץ הפרישה**, שאם שני הדמים לפניו לא נלך לקולא כי אפשר לבדוק, אבל בסתם סומכים על כך שהדמים שונים.

מחבר – פסק את הגמרא שאם דם מכתה משונה מדם ראייתה, אינה תולה בדם מכתה. **והדגיש הגר"א**, שזה כדעת הרא"ש ושאר ראשונים ולא כרמב"ן, שכיום תולים בדם מכה.

ש"ן – פסק כרשב"א וכרא"ש שכל עוד שלא התברר שדם מכה שונה מדם ראייתה, מבחינתנו אותו דבר ותולה במכתה **ודבר זה נוהג גם היום, כי האשה היא בחזקת טהורה. ולא כרמב"ן שהחמיר.**

דגול מרבנה – כל זה שתולים להקל ולתלות בדם מכה שאינו משונה מדם ראייתה זה ברואה מחמת תשמיש, אבל ברואה שלא מחמת תשמיש וארע בימי טומאתה או ליבונה, צריך עיון האם אפשר להקל עליה ולתלות במכה ולחסוך ממנה ספירת ז' נקיים מחדש.

פת"ש בשם ברית אברהם. מאיר נתיבים וחוות דעת – תולים להקל שגם מכה דומה לדם ראייה גם בימי טומאתה וליבונה וגם בספירת ז' נקיים. **אמנם דעת החוות דעת** שדוקא בראתה מחמת תשמיש א"צ בדיקה אם הדם משונה מדם ראייה ותולים להקל במכתה, אבל ברואה סתם ויש לה מכה צריכה בדיקה לענין ז' נקיים אם הוא משונה או לא.

סעיף ח'

ספר התרומה. סמ"ג. סמ"ק – אם תרצה להתרפא מהמחלה הזאת שרואה מחמת תשמיש, צריכה לעשות כן שלפני שתהיה מוחזקת בשלושה בעלים שהיא רואה, כי אם היא כבר מוחזקת, צריך עיון אם תוכל לסמוך על רופא כדי לשמש, וכן יש להסתפק אפילו אם הוא רופא מומחה.

הגה"מ בשם ריצב"א – אם אמר לה שהרופא שנרפאה מהמחלה משמשת על סמך דיבורו אם הוא רופא ישראל, אבל על פי דיבור של רופא גוי אין להתיר ולסמוך עליו שנרפאה **אפילו אם הוא מומחה לרבים**. ומ"מ אם בנוסף לדיבורו של הרופא ראתה שפסק דם וסתה וראיה שלה ע"פ רפואות וניכר שהועילו הרפואות הללו, נראה שיש לסמוך אפילו על רופא גוי. והוכחה מהסיפור מהגמרא לקמן בסעי' ט' שרבי אמר לה שהתרפאה.

מחבר – פסק כראשונים, שמתרפאת קודם שנהית מוחזקת, אבל לאחר מכן, ספק אם מותר לסמוך על זה. **והביא כ"א את הריצב"א**, שמתיר אם ריפא אותה אח"כ רופא ישראל. וכן שאם תראה שפסק דם הוסת ע"י הרפואות, וניכר שהרפואות עזרו, יש לסמוך אף על רופא גוי.

ב"ח – אף לדעה ראשונה שמתרפאת רופא יכולה להוציא אותה מחזקתה ולכן צריכה להתרפאות קודם שנהיית מוחזקת, אם רופא אחד ריפא כבר אשה קודם שהוחזקה שרואה דם מחמת תשמיש, מותרת אחרת לסמוך עליו ולשמש בפעם רביעית לאחר שהתרפאה אצלו.

חווה דעת. פתחי תשובה – **הקשו על הב"ח**, הרי מכיון שזאת שהתרפאה לא הוחזקה שרואה מחמת תשמיש, אולי לא הרופא ריפא אותה, אלא שזה היה עובר בכל מקרה, שהרי לא הוחזקה, ואיך זו שהוחזקה תסמוך עליו?! [החתי"ס ציין שאין ללמוד מהצלחת רפואה באשה נוכרית לאשה ישראלית, כי הם אוכלים שקצים ורמשים]

הדב"ז – אם יש רגלים לדבר, כגון זו שכל ימיה שימשה בלא צער ועכשיו התשמיש קשה לה, סומכת על רופא מומחה ומשמשת גם בפעם הרביעית.

טהרת הבית (ס' ה' סעי' ח', יב) – רופא שאמר לאחר שהסתכל במכשיר שיש לה מכה שמוציאה דם, נאמן אפילו הוא גוי או חילוני, כי דבר זה עתיד להתגלות ולא יבוא לשקר ולסכן את פרנסתו, ולכן תולה במכתה. ולכן גם אם מוחזקת שרואה דם מחמת תשמיש נאמן רופא גוי לומר שהתרפאה כי הרופאים מסתכלים בצילומים פנימיים מיוחדים המראים זאת והכל דברים שעתידיים להתגלות.

סעיף ט'

גמרא – "היה דאתאי לקמיה דרבי (כי היתה רואה דם מחמת תשמיש). אמר ליה לאבדן: זיל בעתה (שתיבהל בפתאומיות). אזל בעתה, ונפל ממנה חררת דם. אמר רבי נתרפאה זאת. היה דאתאי לקמיה דמר שמואל. אמר ליה לרב דימי בר יוסף: זיל בעתה. אזל בעתה ולא נפל מיניה ולא מידי. אמר שמואל: זו ממלאה ונופצת היא (מתמלאת דם ומוציאה אותו בשעת תשמיש) וכל הממלאה דם ונופצת אין לה תקנה". (נדה סו.)

המב"ן – מכאן למד הרמב"ן שאם היתה רואה דם מחמת תשמיש והיו מפחידים אותה פחד פתאום והפילה דם (והתרפאה), מותרת לבעלה. ואם לאחר זה חזרה וראתה דם מחמת תשמיש אפילו פעם אחת, בידוע שרפואתה לא הועילה לה כלום וחזרה לחזקתה הראשונה (ולא צריך שתראה שלוש פעמים, אלא פעם אחת מוציאה אותה כבר מוחזקתה).

גית יוסף – אין לגרוס את המילה "ונתרפאת", אלא כמו שכתוב בגמרא, שמאחר שראה דם, זוהי רפואתה, ולא צריך שנדע שהתרפאה מזה. וגם בלא הפלת חררת דם, בכל דרך אחרת שנדע שהתרפאה מותרת לבעלה כמו שבארנו לעיל בדברי ריצב"א.

הדין בזה היום: ראב"ד. רמב"ן – בזמן הזה אין בודקים כלל בשפופרת אם זה דם מקור או דם צדדים, ולא סומכים להתיר אותה בהפלת חררת דם כשהובחלה. אמנם אם בדקה בדרכים אלו והיא טהורה, אין מוציאים אותה מבעלה על כך עד שתחזור לקלקולה. וכל זאת, כי אין אנו בקיאים בין ראש השפופרת לצדדים, וכן אין אנו בקיאים בין הפילה בין לא הפילה ואסורה לכל אדם תמיד.

מדוע הפוסקים השמיטו את דברי רמב"ן, שהרי על רבי בגמרא אף אחד לא חולק? ג'ת. ו'וסף – אפשר שסוברים כרמב"ן עצמו, שכיום לא מתירים אותה כלל לאחר שראתה דם מחמת תשמיש. **ז'רכי. מ'שה** – חלק על הבית יוסף, כי עובדא שהפוסקים הזכירו את דין בדיקת השפופרת שלא נוהג היום. אלא לא כתבו את דין הפלת חררת דם, משום שאין אנו בקיאים בדין זה. ועוד, שבכל מקרה אפשר לבדוק את הדם ע"י בדיקת שפופרת וזה ודאי עדיף.

מ'חג'ג – פסק כרמב"ן שאם הפחידו פתאום ונפל ממנה חררת דם ונתרפאת, מותרת לבעלה. ואם חזרה וראתה מחמת תשמיש זה מעיד שלא התרפאה. **וכראב"ד שבזמן הזה לא מתירים כלל אשה שרואה גם מחמת תשמיש ע"י רפואה זו**, אבל אם עשתה כך לא מוציאים אותה מבעלה, עד שתחזור ותראה מחמת תשמיש פעם נוספת.

מה הכונה שאין מתירים, הרי נפסק שאם עשתה כך לא נאסרת מיד אלא לאחר שתראה שוב?

פ'רוש. ראשון. ב'ש"ד – אסור לעשות את הרפואה הזאת לכתחילה, אבל אם במקרה הפחידו אותה אין מוציאים אותה אם לא ראתה. **ט"ז. פ'רוש. שני. ב'ש"ד** – הכונה שאם התגרשה לאחר שלושה בעלים ועשתה רפואה זו, לא מתירים אותה להינשא פעם נוספת לבעל רביעי, אבל אם עשתה את הרפואה הזאת תחת בעלה אין מוציאים אותה ממנו.

סעיף י'

דין הרואה מחמת תשמיש לאחר טבילתה

ה'גה"מ. בשם מהר"ם מ'רוטנבורג. מ'חג'ג – מי שראתה דם בשעת תשמיש הרי זו מותרת לשמש לכשתטהר פעם נוספת, אבל תחשוש לכך. כלומר, אם ראתה מחמת תשמיש בליל של טבילתה, לאחר חודש לא תשמש שוב בליל טבילה אלא בליל שני שלאחר טבילה, שמא תראה שוב. ואם לא ראתה לא צריכה לפרוש בליל של טבילה שלישית, כי כל עוד שלא קבעה וסת בזה, חוששת רק פעם אחת. **ח'וות. ד'עת. ד'גול. מ'רבבה. ת'ורת. הש'למים** – וסת התשמיש המורכב הזה **נעקר רק כאשר עברה ושימשה בליל הטבילה השני ולא ראתה**, ואז נעקר הוסת ולא חוששת לפעם השלישית שתטבול, אבל אם לא שימשה בליל הטבילה השני לא נעקר הוסת וממשיכה לחשוש לליל הטבילה גם בפעם השלישית, **כי וסת נעקר רק באופן שבו הוא נקבע**. לכן אם ראתה מחמת תשמיש בליל טבילה אסורה לעולם לשמש בליל טבילה א"כ תעבור ותשמש ולא תראה. **ס'דרי. ט'הרה** – **חלק על החוות דעת**, וסובר שהרואה מחמת תשמיש בליל טבילה, **עיקר הגורם לראיה הוא הטבילה**, ולכן הוסת נעקר כשיגיע ליל הטבילה הבא ולא תראה בו גם בלא ששימשה.

הדין כאשר ראתה ג"פ בליל טבילתה האם מותרת לשמש בשאר הימים:

ט"ז. ת'ורת. הש'למים – קבעה וסת רק בליל טבילתה, אבל שאר ימים מותרת לשמש. וכך משמע מהמחבר שחוששת רק לליל טבילתה. **ת'ורת. הש'למים. בשם אמונת. שמואל. כ'רתי. ופ'לתי. (ס"ק. י"ז). ח'וות. ד'עת. (ס"ק. ט"ז). ס'דרי. ט'הרה. (ס"ק. כג')** – חוששים שמא לא הלילה הוא הגורם אלא הביאה הראשונה אחר הטבילה ואסורה לעולם לבעל זה כי הוחזקה ג"פ לראות מחמת תשמיש. והגיה במחבר "בליל שני של טבילה", שגם בו חוששת, ודינה כמו רואה ג"פ בביאה ראשונה אחר טבילה שמובא ברמ"א. **ת'ורת. הש'למים דחה את דבריו ופסק כמו הט"ז**, כי זה דומה לוסת הימים ולקפיצות, שאם הגיע הזמן ולא קפצה או קפצה ולא הגיע הזמן מותרת, וה"ה כאן גם הביאה וגם היום גורם, ולכן בליל שני של טבילה מותרת כדיוק הט"ז.

הדין כשראתה ג"פ בביאה ראשונה אחר הטבילה

ה'מ"א – כרשב"א, שאם ראתה בביאה ראשונה אחר טבילה מחמת תשמיש ג' פעמים, כאילו ראתה ג"פ רצופים ולא יכולה יותר לשמש עמו, כי כל פעם רואה אחר הטבילה. וצריכה להתגרש. **והדגיש הט"ז**, שהחידוש כאן, **שאסורה אע"פ שלאחר ביאה ראשונה היו ביאות של התר**. **ש"ך** – **הסכים לט"ז**, והבהיר שמדובר שעברה ושימשה באיסור לאחר שראתה בלא טבילה, כי אם לאחר שראתה בביאה ראשונה אחר טבילה תטבול ותראה שוב וכך ג"פ, היא כאילו רואה מחמת תשמיש ג"פ רצופות ואין שום חידוש כאן. אלא מדובר שעברה ושימשה ולא ראתה ורק לאחר טבילה רואה, ונאסרת.

[החוות דעת כתב שלש"ך מותרת כאשר היו ביאות של התר בינתיים, אך אין זה בגרסת הש"ך שלפנינו שהיא כמו דעת הט"ז]

דין הרואה מחמת תשמיש לאחר לידה

ה'מ"א

1. פסק ע"פ הגהת ש"ד בשם רבי יוחנן, אם ארע שראתה ג"פ בביאה ראשונה אחר לידה או אחר כל לידה ראתה ג"פ ובינתיים לא ראתה, מתירים אותה לבעלה, ותולים את הראיה מחמת תשמיש בחולשתה מחמת הלידה כמו שלעיל תלינו מחמת מכה, כי הוכו הצדדים מחמת הלידה, ולכן רואה סמוך ללידה ולא אח"כ. **פ'ת. ש. בשם. הח'וות. ד'עת** – אע"פ שמתירים אותה מחמת הלידה, צריכה ז' נקיים, ואת זה לא תולים במכת לידה. **פ'ת. ש. בשם. הח'וות. ד'עת** – אם בביאה ראשונה אחר לידה לא ראתה, ואח"כ ראתה ג"פ רצופות, לא תולים כלל במכת הלידה, כי אחרת היתה צריכה לראות גם בפעם הראשונה, ודינה כאשה רגילה שרואה מחמת תשמיש.

2. וכל זה אם כבר עברה ושימשה בין לידות ראשונות שאז לאחר שלוש פעמים שרואה אחר כל לידה יש ביאות של התר. אבל **לאחר שראתה אחר לידה ג' פעמים רצופות מחמת תשמיש, לא תולים בלידה**, אלא צריכה בדיקת שפופרת כמו שבארנו לעיל.
- ש"ך** – מדובר שראתה לאחר ל"ג לזכר וס"ו ימים לנקבה, כי לפני כן זה דם טוהר ואין להוציא אשה מבעלה בגלל דם טוהר, שלא החמירו על דם טוהר להוציא אותה מבעלה. וכ"ש כשיש כאן גם צד התר מחמת חולשת הלידה.
- גרי"ג ופ"ג** – חלק על הש"ך. **גודע ביהודה** – הסכים להלכה כמו הש"ך.
- פ"ש בשם הגודע ביהודה** – אם ראתה חמש פעמים אחר לידה, פעמים ראשונות בתוך ימי הטוהר, והשלישית מסופקת, ופעמים אחרונות ודאי לאחר סוף ימי הטוהר, יש להקל עליה, ומותרת לשמש פעם נוספת, כי וסתות דרבנן.
3. באופן כללי, בכל מקום שצריכה בדיקה, ועברה ושימשה אפילו פעם אחת ולא ראתה מותרת, מותרת, כי תשמיש זו ההוכחה הטובה ביותר וודאי שיותר מבדיקת שפופרת.
- אפי"ה רב"ג** – צריכה לשמש ג' פעמים כדי לעקור את הוסת של מחמת תשמיש ואז לא נצריך אותה בדיקת שפופרת. **הדגול מרבבה הסביר** שהוא סובר כטור שוסת הקפיצות נקבע בלא הרכבת ימים, ולכן וסת הרואה מחמת תשמיש דינו כוסת קבוע שנעקר רק אם לא ראתה ג"פ.
- רעק"א מסביר** שדינו כוסת שאכלה שום ולכן לא נעקר ע"י פעם אחת.
- ש"ך** – פסק כרמ"א שמספיקה ביאה אחת.

ט"ז – הרבה להקשות על הרמ"א:

1. הרי דברי רבי יוחנן הם באשה שראתה פעם אחת אחר לידה ואח"כ היו ביאות התר, שביאות ההתר מוכיחות שמה שראתה בראשונה היה מחמת הלידה, אבל אם ראתה אחר לידה ולא שימשה עד אחר ביאה הבאה ושוב ראתה וכך ג"פ בלא ביאות התר, טמאה! **וא"כ ק"ו כשראתה ג"פ רצופים אחר לידה שלא תולים להתר מחמת הלידה**, כי שתי הביאות האחרונות אינן סמוכות ללידה, ואיך התיר הרמ"א בזה בלא בדיקת שפופרת?
2. **ועוד הקשה וכתב שזו הקושיה הקשה ביותר**, הרי אם מדובר שמיד אחר לידה רואה ג"פ רצופים וכך בכל לידה ולידה, אז **לאחר לידה רביעית תיאסר לתמיד!** וא"א לומר שביאות התר או בדיקת שפופרת יתירו אותה, כי זה מתיר כל עוד שלא מוחזקת, אבל לאחר שהוחזקה בשלוש לידות לראות ג"פ רצופים אחר כל לידה, אין מה שיתיר אותה, ותצטרך להתגרש! ודינה כעת אחר כל לידה כמו ליל טבילה בתחילת הסעיף, שאם רואה אחר טבילה וכל שלוש פעמים, נאסרת! וה"ה כאן!
3. **לשון הרמ"א קשה**, שבתחילה כתב "או ראתה אחר כל לידה ג"פ" ומשמע שהם רצופים [כי אח"כ כתב שכל זה כשעברה ושימשה ולא ראתה, וודאי שהיו אלו ג"פ רצופים, שלכתחילה היתה צריכה בדיקה, אלא שעברה ושימשה], ואילו בסוף כתב שאם ראתה ג"פ רצופים שלא תולים בלידה אלא צריכה בדיקה. וא"כ לא ברור מה ההבדל בין הרישא שתולים בלידה, לסיפא שלא תולים בלידה!
4. **הלבוש הוסיף בדברי הרמ"א "אבל לכתחילה אם ראתה ג"פ רצופים לא תולים בלידה"**, כלומר, הרמ"א בתחילת דבריו התייחס למקרה שעברה ושימשה ולא ראתה, ובסיפא כתב שלכתחילה אסור לה. **וא"כ קשה, שמדוע בסיפא כתב הרמ"א שלא תולים בלידה, היה צריך לומר שהיא אסורה לו!**
5. מדוע ברישא לא כתב מפורש את המילה רצופים, וצריך להבין זאת מסוף דבריו שמדובר שעברה ושימשה?

לכן באר הט"ז שיש טעות סופר ברמ"א, וצריך לנסח בדבריו: "וכל זה אם שימשה (בלא מילת יועברה)". **ומה שכתוב שראתה אחר לידה ג"פ, מדובר שאינם רצופים ויש ביאות התר ביניהם**, ואז כשימשה בהתר ביניהם, לא הוחזקה לראות אחר כל לידה ותולים בהוכח הצדדים מחמת הלידה. ולכן מסיק הרמ"א בסיפא, שאם ראתה ג"פ רצופים אפילו אחר לידה אחת, צריכה שפופרת ולא מועיל לה כלל ביאות התר. אלא שביאות ההתר מועילות לה מכאן ואילך עד לידה רביעית. ואם ראתה ג"פ גם לאחר לידה רביעית אסורה אע"פ ששימשה בינתיים ולא ראתה, כי קבעה לה וסת לראות אחר לידה.

ומה שכתב שאם עברה ושימשה זה מועיל במקום בדיקה, מדובר שראתה פעם אחת אחר כל ביאה, ולא היו לה ביאות התר בינתיים, אזי דינה ככל אישה שראתה ג"פ מחמת תשמיש שצריכה בדיקה, ואם עברה ושימשה באיסור בלא בדיקה ולא ראתה, מועיל לה שלא תחשוש עוד. משא"כ כשהיו לה ביאות התר בינתיים, אינה חוששת כלל ולא הוחזקה כלל.

וה"ה אם ראתה שלוש פעמים רצופות אחר שלוש לידות ראשונות, שהוחזקה ואסורה בלא בדיקת שפופרת, ושימשה באיסור לאחר לידה רביעית ולא ראתה, שמועיל לה, כי עקרה חזקתה שרואה מחמת לידה (ובזה לא מועיל ראיות של התר בינתיים כפי שכתבנו קודם, כי הוחזקה שרואה דוקא אחר לידה).

ש"ך – בנקודות הכסף האריך מאוד להוכיח שהט"ז טעה בהבנת רבי יוחנן ובהבנת הרמ"א כשכתב שברישא הרמ"א התכוון לג"פ שאינם רצופים.

- א. אם הכונה לאינם רצופים, צריך היה לפרש זאת.
- ב. אם ג"פ אינם רצופים, מה הרבותא בג"פ, שהרי שלא ראתה אחר פעם אחת כבר נעקרה לגמרי כמו כל אשה שרואה מחמת תשמיש ואח"כ לא רואה.
- ג. מזה שכתב "ובינתיים לא ראתה", משמע לאחר ג"פ רצופים, כי אם זה אחרי פעם אחת, צריך היה לומר שבין הראיות לא ראתה.
- ד. אם תולים בלידה שזה דם טוהר, אז מה זה משנה אם תולים בלידה אחרי פעם אחת או שתולים בלידה אחרי ג"פ?

- ה. לפי ה"ז, היה חייב הרמ"א לבאר שסמוך ללידה אסור לשמש.
- ו. היה צריך הרמ"א לומר "שעברה ושימשה בין ראיות ראשונות".
- ז. בכל הספרים כתוב "עברה ושימשה" וקשה לומר שבכולם יש טעות סופר.
- ח. אם כשעברה ושימשה זה מהני רק לאחר לידה רביעית להוציא אותה מחזקת רואה אחרי לידה, אבל שימוש בינתיים לא מועיל, אי"כ גם בדיקת שפופרת תועיל רק לאחר לידה. וא"כ הרמ"א היה צריך לפרש זאת שצריכה בדיקת שפופרת בסמוך ללידה, להוציא אותה מחזקה זו.
- ט. כיצד כתב הרמ"א שבכלל מועילה בדיקת שפופרת אחר ג"פ, הרי היא צריכה להתגרש?

לאחר מכן הביא הש"ך בנקודות הכסף את דברי הש"ד ואת תשובה הר"ר יוחנן באריכות רבה, והוכיח ממנה שמדובר שראתה ג"פ רצופים אחר הלידה. וכך פרש גם העטרת זהב **וכך פרש גם הש"ך את דברי הרמ"א:**

ברישא מדובר שראתה ג"פ **רצופים** אחר לידתה הראשונה, ועברה ושימשה בינתיים ולא ראתה בהם ואחרי לידה שניה ראתה ג"פ ולא שימשה, מותרת, כי חזקה שאם תשמש לא תראה. וכן אם אחר כל לידה ולידה ראתה ושימשה בינתיים ולא ראתה ואחר לידה ג' או ד' חזרה וראתה ולא שימשה אח"כ מותרת, כי לא היו שלוש לידות רצופות שראתה בהן ג"פ בלא ביאת התר.

וזה שהרמ"א לא הדגיש ברישא שמדובר ברצופים, הוא כתב בסתמא, ומשמע בכל ענין וגם ברצופים.

ולגבי הסיפא של דברי הרמ"א: אבל אם ראתה ג"פ רצופים אחר לידה אסורה לכתחילה לשמש, ורק אם עברה ושימשה מתירים אותה כי החזקה שיש לה ביאות של התר אחר ביאות של איסור ותולים בחולשת הלידה ופטורה מבדיקת שפופרת, כי תשמיש עדיף מבדיקת שפופרת, ואע"ג שחזרה וראתה שוב ג"פ אחר הלידה הבאה, ג"כ מותרת.

וכאן בסיפא הוצרך הרמ"א לומר שמדובר ברצופים, כי אחרת לא נאסרת כלל. ואם ראתה ג"פ אז בדיקת השפופרת מועילה להתיר אותה רק כאשר מצרפים לזה את התלות מחמת המכה, אבל טעם עברה ושימשה לחוד לא יועיל לה, שמא קבעה וסת ללידות, אבל מכיון שאמרנו שתולים בלידה כמו שתולים במכה, מועילה הבדיקה או ביאת איסור שלא ראתה בה.

סעיף יא'

תשובת מהר"ם (מובא בתשובת הרשב"א) – אשה שראתה דם מחמת תשמיש ולאחר חצי שנה ראתה שוב, הרי היא מותרת לבעלה, שהרי לא קבעה לה וסת בשלוש פעמים רצופות וגם לא בדילוג. אבל חוששת לאחרון פעם אחת, שאסורה עונה אחת כשתראה לאחר חצי שנה, ולאחר העונה לא חוששת יותר, כי כל שלא קבעה כעין וסת שלוש פעמים שרואה ביום מסוים, אין זה נחשב קביעות כלל, ונעקר בפעם אחת.

אמנם אם קבעה וסת שלוש פעמים לראית דם מחמת תשמיש, מותרת לשמש בין וסת לוסת, אך בימי הוסת פורשת עד שיעקר שלוש פעמים.

מחבר – פסק כמהר"ם. **והסביר הש"ך**, שלאחר חצי שנה בפעם השלישית חוששת, ואם לא ראתה לא חוששת יותר כלל, **ונעקר הדבר בפעם אחת כל עוד שלא הוקבע בג"פ**.

ש"ך – ה"ה שחוששת לוסת החודש, כגון שראתה מחמת תשמיש בט"ו בניסן אסורה לשמש בט"ו באייר. ואם לא ראתה בט"ו באייר אסורה לשמש לאחר חצי שנה. ואם שוב לא ראתה לא חוששת יותר לט"ו בחודש. ואם תראה בהפלגת חצי שנה, אסורה הן ליום החודש לראיה זו והן להפלגת חצי שנה, עד שתקבע וסת בג"פ.

דגול מרבבה – **תמה על דיניו של הש"ך**, שהרי עקירה של וסת צריכה להיות כשמשמשת ולא ראתה מחמת התשמיש, כלומר העקירה היא באיסור. **ודברי המחבר מובנים**, כי אם לא תשמש לאחר חצי שנה, כבר לא תהיה לה הפלגה קבועה כאשר תראה שוב מחמת תשמיש, אבל אם קבעה וסת החודש, צריכה לשמש ולא לראות כדי לעוקרו, ולכן דברי הש"ך קשים.

איך נעקר וסת תשמיש המורכב כשלא נקבע בג"פ? חוות דעת. נודע ביהודה, תורת השלמים – רק אם שימשה ביום הוסת ולא ראתה, נעקר וסת ההרכבה הזה, אבל כשלא שימשה כלל ממשיכה לחשוש ליום הזה שמא תראה בו מחמת תשמיש. לכן אם ראתה מחמת תשמיש בט"ו בחודש, אסורה לשמש ביום זה לעולם, אי"כ תעבור ותשמש ולא תראה. **סדרי טהרה** – נעקר אף אם עבר היום ולא שימשה, וכך משמע פשוט בש"ך, שאם לא ראתה כלל בט"ו בחודש הבא נעקר הוסת.

איך נעקר וסת התשמיש המורכב כשנקבע בג"פ? חוות דעת – אם קבעה וסת ג"פ, **ופעם אחת בזמן הוסת עברה ושימשה לא ראתה, לא חוששת יותר והתבטל וסת ההפלגה הזה**. ומה שנפסק שצריכה לא לראות ג"פ, הכונה שאם לא רואה פעם אחת עדין חוששת למקרה שאם תחזור ותראה חזרה להיות מוחזקת, אבל שימשה ג"פ ברציפות ביום הוסת ולא ראתה עקרה לגמרי את המוחזקות שלה ואפילו אם תראה פעם נוספת, לא חוזרת לחזקתה. כאן מודה אף הסדרי טהרה ושאר האחרונים.

סעיף יב'

השב"א – אם הורגלה לראות סמוך לטבילתה כל שעת תשמיש הראשון וכן עשתה שלוש פעמים רצופים לשלוש טבילות, שכל תשמיש ראשון רואה, אין לה תקנה להישאר עם בעלה, אלא תתגרש לאלתר ואסור להשהותה גם אם לא רוצה לבוא עליה, כי חוששים שמא יבוא עליה ויחשוב שזה לא כ"כ חמור, כי וסתות דרבנן, ואיסור דרבנן קל בעיניו.

ודקדק מלשון הרמב"ם, שכתב לגבי רואה דם מחמת תשמיש שאסורה לישוב עם בעלה, שאם אינו חפץ לישא אחרת ורוצה להשהותה ע"י שליש ובשכונה אחת והולך אצלה רק בעדים, אין צריך לגרש. אבל אם רוצה לגרש, יוציא ויתן כתובה.

מחנה – פסק כרשב"א ואת דקדוקו מהרמב"ם שהרואה מחמת תשמיש ג"פ אסור להשהותה גם אם לא רוצה לבוא עליה, וא"כ משהה אותה ע"י שלישי והולך אצלה בעדים.

ש"ג – אם הם גרים בנפרד, א"צ עדים, כי זה עדות ממש. ואם לא קיים פריה ורביה כופים אותו להוציא.
פת"ש – הרמ"א באבה"ע בסי' א' ס"ג פסק שלא נהגו בזמן הזה לכפות בעייני זיווגים אף למי שלא קיים פו"ר.

סעיף יג'

תוספתא – "כולן בודקים אותן בשפופרת, חוץ מן הבתולה שדמיה טהורים".

סמ"ג – מכאן למד שהבועל את הבתולה וראתה דם בשעת תשמיש אפילו כמה פעמים, תולים לעולם בדם בתולים ולא בדם מקור.

בית יוסף – מה שמחזיקים בדם בתולים, זה רק כל עוד שלא פוסקת פעם אחת מלראות אפילו הרבה פעמים שתולים הכל בדם בתולים, אבל ברגע שפסקה פעם אחת ולא ראתה מחמת תשמיש, ברור לנו שכלו בתוליה ואם אח"כ תראה ג' פעמים בשעת תשמיש, יש לה דין אשה שהוחזקה לראות תחת תשמיש.

הביא ראייה מהגמרא העוסקת במי שנושא את התינוקת שלא הגיע זמנה לראות, שנותנים לה כל זמן שלא חיתה המכה אפילו רואה כל הזמן מחמת התשמיש (והתוספות כתבו שאפילו ג' חודשים או יותר) מוחזק הדבר כדם בתולים, אבל אם פסקה מלראות מחמת תשמיש, ואח"כ ראתה שוב, טמאה. והטעם בזה, שכיום שהרואות מחמת תשמיש הן מיעוט שבמיעוט, הרוב מסייע לתלות את הדם בדם בתולים.
וכך רצה הבית יוסף להתיר, אלא כתב שירא הוא להתיר אא"כ תהיה הוכחה ממש שהוא דם בתולים.

הקשה הט"ז על הב"י, מדוע מקל כאן הב"י לתלות בדם בתולים בכל הבתולות, הרי מדובר בתוספתא בבתולה, וכל אחת לפי זמנה, שאם לא הגיע זמנה לראות כל עוד שלא חייתה המכה, ואם הגיע זמנה לראות אז ארבעה לילות, ובראתה ממש בבית אביה קודם נישואין בעילת מצוה בלבד, ואחרי זמנים אלו אינה בתולה? ולכן כתב הט"ז שמכח קושיה זו כתב שירא להקל, אא"כ תהיה הוכחה ממש שהוא דם בתולים, וזה צער מחמת התשמיש. וזה מה שהתכוון הרמ"א.

מחנה – פסק את הסמ"ג, וכדבריו בב"י, שהבועל את הבתולה כמה פעמים וראתה דם מחמת תשמיש, מחזיקים את הדם כדם בתולים עד שתשמש פעם אחת ולא תראה דם מחמת תשמיש, ואח"כ אם תראה שלוש פעמים מחמת תשמיש תוחזק כמו אשה רגילה. **וכתב החוות דעת**, שה"ה אם התשמיש הראשון היה בלא דם כלל או לא בדקה את עצמה פעם אחת, שוב לא יכולה לתלות בדם בתולים.

רמ"א בשם מהר"ם מפדואה – חלק על המחבר, שאפילו אם לא פסקה לראות פעם אחת, ברגע שאין לה צער כלל מחמת התשמיש, הרי היא ככל הנשים ולא תולים בדם בתולים.

ב"ח – חלק על הרמ"א, וכתב שאפילו אין לה צער כלל בשעת תשמיש תמיד תולים בדם בתולים כל עוד לא פסקה פעם אחת מלראות. ואין לשמוע לחומרה זו כי אין לה ראייה בגמרא.

משאת בנימין, ט"ז, ש"ד – פסקו כרמ"א להחמיר. **והדגיש הש"ד**, שגם הב"י רצה להקל אלא שירא היה להקל, ולכן כתב להחמיר אא"כ יש הוכחה ממש הוא דם בתולים. **הט"ז הדגיש**, שכאשר ראתה בבית אביה אין לה אלא בעילת מצוה בלבד ע"פ דין המשנה כי כלו כבר בתוליה, וא"כ א"א לסמוך ולהקל שהיא בתולה כל זמן שהיא רואה אא"כ יש לה צער בתשמיש שמוכח.

פת"ש בשם פנים מאירות, טהרת הבית – אע"פ שבעילת בתולה אינה מוגדרת כרואה דם מחמת תשמיש (כל זמן שלא פסקה מלראות למחבר או כשיש לה צער לרמ"א) ואינה נאסרת לבעלה, מ"מ היא טמאה וצריכה לשמור ז' נקיים בכל פעם שרואה מחמת תשמיש כמו חומרת חז"ל בדם בתולים שבועל בעילת מצוה ופורש. ואם בדקה בשפופרת ולא נמצא דם בראש המכחול וברור שזה לא דם מהמקור אלא מהצדדים, יש לצדד להקל שמא בא ממכה שהיתה לה בצדדים ולא מדם בתולים וזהו ספק דרבנן ולקולא.

סעיף יד'

רשב"א, מחנה – אשה שיש לה מכות ופצעים כך שהמים הקרים מזיקים לה ואינה יכולה לטבול, יעשו לה תקנה לטבול כמו שהיו עושים לכהן הגדול ביום הכפורים ע"י עששיות של ברזל. ואם אי אפשר בתקנה זאת תצא מתחת בעלה, כדי שלא יתבטל מפריה ורביה כמו אשה שרואה דם מחמת תשמיש שמגרשה אם אין לו אשה אחרת.